

школи мають відігравати уроки фізичного виховання, спрямовані на формування індивідуальної філософії здоров'я кожного учні.

Фізичний розвиток та міцне здоров'я необхідне всім дітям, а це можливо досягти лише тоді, коли у кожного з них сформований стійкий інтерес до фізичної культури.

Список використаних джерел:

1. Антропова М. В. Що треба знати про рухову активність і загартування дітей. / М. В. Антропова // Фізична культура в школі. – 1993.– №3.–С.28-36.
2. Бальсевич В. К. Фізична культура : молодь і сучасність / В. К. Бальсевич, Л. І. Лубишева // Теорія і практика фізичної культури. – 1995. – № 4, С. 2-7.
3. Лубишева Л. И. Концепция формирования физической культуры человека / Л. И. Лубишева. – Москва: ГЦОЛФК, 1992. – 120 с.
4. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я: навч. посіб./ [М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк, А. Ф. Косенко та ін]; за ред. М. С. Корольчука. – Київ: Фірма «Інкос», 2002. – 272 с.

УДК 159.9

Чіпак І. О.

Екологічна освіта молодших школярів в умовах школи культури здоров'я

Анотація. Автор серед основних завдань сучасної школи культури здоров'я головним визначає формування екологічної освіти молодших школярів, тісно пов'язує екологічне виховання та екологічну культуру з природоохоронною діяльністю, що є одним з аспектів гуманізації, який передбачає подолання споживацького ставлення до природи. Стаття містить опис деяких інтерактивних методів навчання як засобу екологічної освіти молодших школярів.

Ключові слова: культура здоров'я, екологічна освіта, екологічна культура, гуманізація, інтерактивний метод навчання.

Анотация. Автор среди основных задач современной школы культуры здоровья главным определяет формирование экологического образования младших школьников, тесно связывает экологическое воспитание и экологическую культуру с природоохранной деятельностью, который является одним из аспектов гуманизации, предполагающим преодоление потребительского отношения к природе. Статья содержит описание некоторых интерактивных методов обучения как средства экологического образования младших школьников.

Ключевые слова: культура здоров'я, экологическое образование, экологическая культура, гуманизация, интерактивный метод обучения.

I. A. Chipak. Environmental education of junior pupils in the health culture school.

Summary. The author determines the formation of environmental education of primary school children as one of the main tasks of the modern health culture school,

links environmental education and ecological culture with nature protection, which is one of the aspects of humanization and involves overcoming consumer attitude towards nature. The article contains a description of some interactive teaching methods as a means of ecological education of junior pupils.

Keywords: culture of health, environmental education, ecological culture, humanism, interactive method of teaching.

Постановка проблеми. Сьогодні, у XXI столітті, екологічна освіта та виховання як в Україні, так і в усьому світі є першочерговим завданням, що відображено не тільки у кожній навчальній програмі, а і в численних документах та нормативах екологічного напрямку – від локального рівня управління освітою до Генеральної Асамблеї ООН. За умов погіршення екологічної ситуації в Україні гостро постає питання про поліпшення екологічної освіти підростаючого покоління. Вищезазначене стало підставою для створення в українській державі серед різноманітності навчальних закладів різних типів і рівнів акредитації шкіл культури здоров'я.

Серед основних завдань сучасної школи культури здоров'я актуальним питанням залишається формування екологічної освіти школярів. Відповідальне ставлення до навколишнього середовища формується у людини практично протягом усього її життя, і особливо інтенсивно – у шкільні роки. Успіх у розв'язанні завдань екологічної освіти переважно залежить від першого етапу навчання у початковій школі, коли закладаються основи соціокультурних вимірів особистості, які забезпечують ефективність подальшого екологічного навчання. Сучасні психолого-педагогічні дослідження (Г.М.Аквілова, З.О.Клепніна, Є.А.Писарчук, А.М.Кухта, А.Христофор та ін.) довели, що вікові особливості молодших школярів (допитливість, емоційність, емпатійність, пізнавальна активність) сприяють формуванню екологічної культури, що і є метою екологічної освіти [1, с.82]. Працюючи з учнями початкових класів, учитель у перспективі вирішує проблему дбайливого, господарського ставлення до природи та охорони навколишнього середовища.

Викладення основного матеріалу. Спілкування з природою завжди було засобом виховання, про що неодноразово зазначали Ф.А.Дістервег, Й.Г.Песталоцці, Ж.-Ж.Руссо, В.О.Сухомлинський, К.Д.Ушинський та інші видатні педагоги. Сучасні екологічні проблеми поставили перед педагогічною наукою завдання великої економічної і соціальної значущості: виховання молодого покоління в дусі бережливого ставлення до природи, захисту і відновлення природних багатств.

Екологічна культура розглядається науковцями як культура єднання людини з природою, гармонійного злиття соціальних потреб людей з нормальним існуванням і розвитком самої природи. За визначенням Г.М.Аквілової та З.О.Клепніної, екологічна освіта – це «безперервний процес навчання, виховання і розвитку особистості, спрямований на формування системи наукових і практичних знань, ціннісних орієнтацій, поведінки і діяльності, що забезпечують відповідне ставлення до оточуючого соціально-природного середовища» [1, с.83].

У початковій школі складаються основи екологічної культури дитини, складовими якої є інтерес до природи і проблем її охорони; знання про природу і способи її захисту та стійкого розвитку, естетичні почуття щодо природи; екологічно грамотна діяльність по відношенню до природного середовища; мотиви, що визначають діяльність і поведінку особистості в природному оточенні (Л.П.Салєєва-Симонова). Екологічна культура формується на основі екологічного мислення і свідомості, які, у свою чергу, є метою екологічного виховання як систематичної психолого-педагогічної діяльності, спрямованої на розвиток у людини культури взаємодії з природою [3, с.113]. Досягти цього можна за умови реалізації системи послідовних навчально-виховних завдань, зорієнтованих на подолання конфліктів між людиною і навколишнім середовищем, розвиток творчої і ділової активності у процесі вирішені екологічних проблем і пов'язаних із ними життєвих ситуацій [6, с.9].

Екологічна освіта має бути безперервною. У початковій школі вона здійснюється на міжпредметній основі. Провідна роль в цьому процесі належить таким навчальним предметам, як «Довкілля», «Природознавство» та «Літературне читання». Зміст чинних програм дає змогу сформувати у дітей елементарні природничі та природоохоронні уявлення і поняття, виробити окремі природоохоронні вміння і навички, розкрити взаємозв'язки між неживою та живою природою, природою і людиною. Як правило, у процесі екологічної освіти і виховання молодших школярів використовуються такі форми і методи, як екскурсії, спостереження об'єктів у природі і в класі, бесіди, розв'язання екологічних задач, аналіз екологічної ситуації, ігри, ранки, свята, КВК, вікторини. У свою чергу О.Вербицька [2] приділяє значну увагу інтерактивним методам навчання як засобу екологічної освіти молодших школярів. Найбільш продуктивними серед них, на нашу думку, є інтегровані ігри, командне вирішення проблем, групова праця, командне рішення проблем.

Доцільно також використовувати на уроках розвивальні ігри, раціональне використання яких сприяє позитивній зміні рівнів активності учнів: від репродуктивного через пошуковий до творчого. Сприяє цьому логічне використання даних методів від більш простих (ігри-вправи) до складних (рольові ігри). Ігрові методи впливають на розвиток логічного мислення, рівень теоретичних знань і практичних умінь та навичок, самостійності та самоосвіти, навичок співробітництва [2, с.26-27].

Висновки. Екологічна освіта та виховання – один із аспектів гуманізації соціо-культурного середовища, який передбачає подолання споживацького ставлення до природи, екологічного невігластва і спрямований, зрештою, на відвернення загрози глобальної екологічної катастрофи. Від успішного здійснення екологічного виховання, формування нового екологічного мислення залежить наше майбутнє, майбутнє наших дітей та, зрештою, майбутнє нашої держави.

Основними формами екологічної освіти молодших школярів є урок, екскурсія, спостереження, бесіди, ігри. Вирішальну роль у формуванні екологічної культури учнів молодшого шкільного віку відіграють такі методи інтерактивного навчання, як індивідуальні пошуки, інтегровані ігри, командне

вирішення проблем, встановлення засад групової праці, самооцінювання, гра-вправа, ігрова дискусія, ігрова ситуація і навчально-рольова гра.

Список використаних джерел:

1. Аквилева Г. Н. Методика преподавания естествознания в школе: учебн. пособ. для студ. учрежд. средн. проф. образования пед. профиля / Г. Н. Аквилева, З. А. Клепнина. – Москва: ВЛАДОС, 2001. – 240 с.
2. Вербицька О. Інтерактивні методи навчання предметів природничого циклу / О. Вербицька // Початкова школа. – 2007 – № 6 – С.25–27.
3. Волкова Н. П. Педагогіка: посіб. для студ. вищих навч. закладів / Н. П. Волкова. – Київ: Академія, 2003. – 576 с.
4. Грицина Т. Екологічна освіта молодших школярів під час вивчення рідної мови / Т. Грицина // Початкова школа – 2007– № 6. – С. 36–38.
5. Писарчук Є. А. Екологічне виховання учнів : посіб. для вчителя / Є. А. Писарчук, А. М. Кухта. – Київ : Рад.шк., 1990.– 87 с.
6. Христофор А. Сутність і дидактичні можливості екологічного виховання / А. Христофор // Початкова школа.– 2007.–№ 6. – С.9-13.

УДК 159.9

Ярмак І. А.

Дидактичні умови формування у молодших школярів комунікативної компетенції

Анотація. Автор розглядає низку дидактичних умов успішного формування комунікативної компетенції учнів: потребу розв'язувати комунікативні завдання, професійно-педагогічну діяльність учителя, відпрацювання оптимальних механізмів мовлення, моделювання у навчальному процесі ситуацій реального спілкування, мотивацію навчання.

Ключові слова: дидактичні умови, комунікативна компетенція, мовленнєва дія, механізми мовлення.

Аннотация. Автор рассматривает ряд дидактических условий успешного формирования коммуникативной компетенции учащихся: потребность решать коммуникативные задачи, профессионально-педагогическую деятельность учителя, использование оптимальных механизмов речи, моделирование в учебном процессе ситуаций реального общения, мотивацию обучения.

Ключевые слова: дидактические условия, коммуникативная компетенция, речевое действие, механизмы речи.

I.A.Yarmak. Didactic conditions for formation of communicative competence of junior schoolchildren.

Summary. The author examines a number of conditions for successful formation of communicative competence of pupils: the need to solve the communication tasks, professional and educational activities of the teacher, training the optimal procedures of speaking, modelling the situations of real communication in education process, motivation of learning.